BERT AALBERS

Een groot entertainer is overleden

Op 20 februari 2007 overleed zanger, muzikant, componist én volleybalinternational Bert Aalbers. Bert's betekenis voor de volksmuziek in Nederland valt moeilijk te overdrijven. Hij was één van de veteranen uit de Nederlandse folkscene van de jaren zestig, stond aan de wieg van legendarische bands als Crackerhash en de Foo Foo Band, en gaf regelmatig workshops bij de Stichting Volksmuziek Nederland. Met zijn rotsvaste basstem en zijn meer dan twee meter lange postuur was hij een opvallende persoonlijkheid. Een eerbetoon aan een veelzijdig, maar desondanks bescheiden man.

Tekst: **Jos Koning** en **Rolf Groeneveld**

Ooit speelden Bert Aalbers, Jos Koning en Peer van der Burgh onder de naam Windkracht Acht hun 'kleuterprogramma' op een School Met Den Bijbel. Bert, een boom van een kerel met een zware basstem, speelde een beer die uit de dierentuin was ontsnapt, en nu zonder geld aan eten moest zien te komen. Jos, die in het stukje een aap speelde, kon tenminste nog dansen, maar, zei Bertje Beer terwijl hij een klein meisje met één hand boven zijn hoofd tilde, "ik ben alleen maar heel sterk!" "Geeft niet," troostte de kleuter zonder vrees, "vertel het maar aan Jezus!"

Wist dat meisje veel. Bert Aalbers was een domineeszoon, geboren in 1943 in een gezin waar Kerk en Klassenstrijd hand in hand gingen. Vader Aalbers was een bevlogen dominee met een woeste baard. Het geloof liet ogenschijnlijk weinig sporen na, wellicht omdat het gezin vroeg in Berts jeugd naar Amsterdam verhuisde, waar hij naar een openbare school ging. Zijn studie Theologie heeft hij nooit afgemaakt, net zo min als Musicologie en Lichamelijke Opvoeding. Maar nog jaren later zou er zo nu en dan een glimp van die religieuze achtergrond doorbreken, bijvoorbeeld als hij op een onbewaakt ogenblik, tot verbazing van zijn andere bandleden, *Een vaste burcht is onze God* op zijn concertina inzette.

Crackerhash

In Amsterdam kwam Bert Aalbers voor het eerst in aanraking met de Amerikaanse en Britse folk die in de jaren zestig in Nederland populair was. Bert vormde met zijn zwager Paul Rullmann en zijn zus Ineke de groep Crackerhash. Die naam had niets te maken met bepaalde rookwaar die in die jaren in opkomst was, maar leidde er wel toe dat ze vaak in walmende jongerenclubs speelden.. Nee, het was Engels voor scheepsbeschuit - Bert koesterde een interesse voor zeemansliederen en zeilvaart die hij zijn leven lang zou houden. Onder invloed van groepen als de Watersons en English Tapestry ontwikkelde het drietal een eigenzinnige a capella-stijl met vooral Engelse balladen. Paul Rullmann vertelt: "Of we nu optraden in een folkclub of op een familiefeestje, er hoefde er maar één te beginnen met beginregels als *Abroad for pleasure...*, of de anderen vielen bij, genietend van de bulderende trein van geluid. Als we ergens gingen optreden en de nieuwe zaal betraden, was het eerste wat we deden een lied aanheffen, om de akoestiek te testen. Vaak was het effect matig, maar soms, als je een goede wand achter je had die het geluid weerkaatste, was het een zaal waar het niet stuk kon. Dan klonk de zang als een blok. Je kon niet uit de harmonie ontsnappen, je kon niet vals zingen."

In de jaren zeventig ontstonden verschillende groepen die zich toelegden op de Nederlandse volksmuziek. De prangende vragen van Britse en Ierse artiesten waarom Nederlanders geen Nederlandse muziek speelden, brachten veel mensen ertoe op zoek te gaan naar de 'eigen' muziek. Jos Koning, eveneens lid van Crackerhash, schreef een proefschrift over de toenmalige folkbeweging, en bij de verdediging daarvan deed ook Bert van zich spreken. "Die promoties vinden plaats in een nogal plechtstatige sfeer," vertelt Jos. "Maar toen de commissie me tot doctor had verheven, barstte Bert tot verbijstering van de profs uit in feestmuziek op zijn accordeon, gevolgd door de andere muzikanten!"

Windkracht Acht

Windkracht Acht

Aan het eind van de jaren zeventig richtte Bert met Jos Koning en Peer van der Burgh het trio Windkracht Acht op. Deze groep zou de jaren erna ontelbare schoolvoorstellingen geven met zeemansverhalen en zeemansmuziek. Peer van der Burgh herinnert zich dat de muzikanten vrijwel alle reizen per trein aflegden. "Bert had iets tegen auto's, dat hebben we geweten! Duizenden kilometers hebben we afgelegd, vaak in overvolle spitstreinen en bussen. En gelopen, door weer en wind, in plaatsen als Gasselternijeveen, Waterlandkerkje en Retranchement. En terwijl ik weer zat te foeteren over de NS, zat hij op zijn gemak een kruiswoordpuzzel in te vullen of een deuntje te componeren."

In het begin van de jaren tachtig was van die bloeiende folkscene weinig over. Crackerhash maakte een doorstart als een duo, bestaande uit Bert en Paul. Ze traden op met een repertoire van eigen Nederlandstalige liederen met gortdroge, soms vrij literaire humor. Ook toen bassist Peter van Rijsbergen erbij kwam bleven deze liederen het belangrijkste ingrediënt van het repertoire vormen. In 1985 ging Bert Aalbers bij het bedrijf Party Company werken, dat themafeesten en evenementen verzorgde. Hier ontwikkelde Bert wat Jos Koning later 'muzikaal entertainment op de vierkante meter' is gaan noemen: muzikaal vermaak voor een klein groepje mensen aan een tafeltje of iets dergelijks. Je kletste wat met die mensen, speelde of zong wat en ging door naar het volgende gezelschapje van het feest. Hij nam een grote hoeveelheid rocknummers en smartlappen in zijn repertoire op. In Berts kielzog stapten veel collega-muzikanten het feestbedrijf binnen, en een aantal kon daar een paar jaar goed van leven. Anja Nieuwkoop was één van hen. "Als de avond begon liepen we in een lange rij het gebouw

door en speelden wat we *de Breughelmarsen* noemden. Bert ontdekte toen dat het leuker is om direct aan tafel voor mensen te spelen dan op een podium. Je kon een beetje met mensen kletsen en dollen. Het laatste uur van zo'n feestavond speelden we versterkt en konden mensen dansen. Zo vormden we De Breughelband, met Peter van Rijsbergen en mij als ritmesectie, Bert Aalbers, Jos Koning en de zang- en gitaarkanonnen Hans Malagride en Jos van Krimpen. We waren een hechte club en hadden veel lol!"

Foo Foo Band

Naast dit muzikaal vermaak vormde Bert samen met Jos Koning in die tijd duo Brandaris, dat naast gekke liedjes een ratjetoe van zigeunermuziek, blues en licht klassieke muziek speelde. De naam van de groep was een verwijzing naar het uiterlijk van de beide muzikanten: zowel Bert met zijn lange postuur als Jos met zijn rode bos haar werden als kind voor 'vuurtoren' uitgemaakt. Toch knaagde ergens een steeds groter verlangen naar de muziek van zijn oorspronkelijke keuze: pure folk en zeemansmuziek. Ook de groep Triton, met Anja Nieuwkoop en Peter van Rijsbergen, die in de plaats van Windkracht Acht werd opgericht, kwam voortdurend op bruiloften en partijen terecht. Bert richtte zijn hoop op het verwezenlijken van een oude droom: de Foo FooBand. Een foo foo band was in de negentiende eeuw een allegaartje van matrozen, die muziek maakten op alles wat maar geluid kon voortbrengen. De eerste Foo Foo Band, met Anja, Peter, de Crackerhash-oudgedienden Ineke en Paul en hun zoon Gilles en zanger/percussionist Christos Chaldoupis, was een explosie van creativiteit, maar terwijl de eerste cd van de pers kwam stortte de groep in. Bijna direct richtte Bert een nieuwe Foo Foo Band op, met deze keer naast Peter van Rijsbergen ook folkveteraan Peter Koene, violiste Christel van Noort en zangeres Baukje Asma. Deze veel zoeter gevooisde groep timmerde veel harder aan de weg, met onder meer een programma over de VOC. Dit programma resulteerde ook in een cd: *Heren Van Zes Weken*.

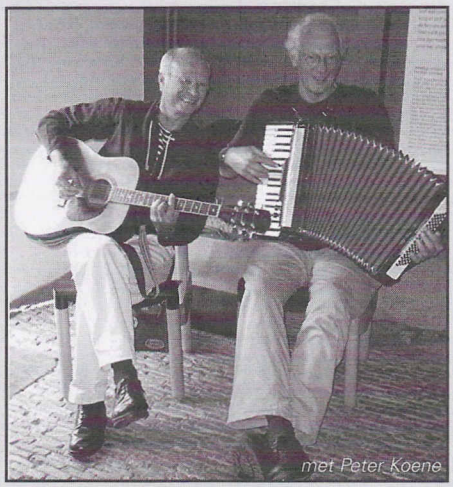
met Peter Koene

"Ik kende Bert via zijn verrichtingen met Crackerhash," vertelt Peter Koene, "maar ik leerde hem pas goed kennen toen ik hem in de tweede helft van de jaren negentig vroeg om workshops zeemansliederen te geven in het workshopweekend 'Traditionele muziek van de Lage Landen' van de Stichting Volksmuziek Nederland. Toen hij me voor zijn hernieuwde Foo Foo Band vroeg, voelde ik me héél vereerd. Ik keek jarenlang ontzettend op tegen Crackerhash, aan de muzikaliteit en professionaliteit van die groep zou ik nooit kunnen tippen! Dat ik het een eer vond heb ik Bert pas kort voor zijn dood verteld."

Het Paard Van Marken

Vooral de laatste jaren was Bert ook actief met het geven van workshops over zeemansliederen en het componeren van verrassende instrumentale 'deunen', die hem een enthousiaste schare volgelingen opleverde. De zelfgekozen term 'deunen' heeft een relativerende bijklank, maar het componeren was voor Bert een belangrijke bezigheid die hij zeer serieus nam.. Twintig jaar lang schreef hij die, in de trein naar een optreden, op vakantie voor zijn tent, waar het ook uitkwam. Sommige van deze melodieën, zoals *Spreeuwentrek* of *Hagel op het dak*, zijn in diverse kringen gemeengoed geworden. Een aantal kwam een paar jaar geleden op cd uit onder de naam *Het Paard van Marken*. Hij wilde ze graag ook in boekvorm uitbrengen en benaderde daarvoor een uitgeverij. Eind 2006 sloeg echter het noodlot toe, toen Bert een trombose in zijn been ontdekte. Daar kwamen zulke hevige buikklachten bij, dat hij vervangers voor alle optredens regelde. Nadat hij in januari in het ziekenhuis werd opgenomen, vond men kanker in een vergevorderd stadium. Zijn eerste zorg gold meteen de uitgave van zijn Deunenboek, die hij nog mee wilde maken. Het was duidelijk dat er voor een geheel verzorgde uitgave van het boek geen tijd meer was. Zijn vrienden, vooral Anja Nieuwkoop, zetten alles op alles om ervoor te zorgen dat Bert nog een exemplaar van zijn eigen boek in handen zou kunnen houden. Het werd een facsimile-uitgave onder dezelfde titel als de cd. Bij het verschijnen ervan op 12 februari 2007 was Bert al zo verzwakt, dat hij de uitgave slechts met zijn meest directe kring van bevriende muzikanten vierde. Nog één keer nam hij de accordeon ter hand en speelde en zong mee. Een week later overleed hij.

Het is niet verwonderlijk dat een artiest van zulk formaat een groot gat achterlaat. Naast een goede vriend zijn veel mensen ook een gewaardeerd collega kwijt. Bands als de Foo Foo Band, Windkracht Acht, Triton, en Brandaris liggen op hun gat. Een aantal artiesten die vaak met Bert op allerlei gelegenheden optraden zijn in één klap hun belangrijkste broodwinning kwijt. "Het is allemaal over nu," vertelt Paul Rullmann. "Ineke en ik aarzelen een lied aan te heffen. We horen onmiddellijk in gedachten de bas van Bert. Dat is nu nog een beetje te veel."

Bij de begrafenis waren alle fasen en facetten van Berts leven aanwezig: de muzikanten uit al zijn verschillende muzikale werelden, zijn vrienden uit de sport, de huisgenoten uit de muzikantenwoongroep waar hij de laatste jaren woonde. De groep English Tapestry kwam zelfs naar Nederland om van Bert op diens sterfbed afscheid te nemen, en terwijl Bert naar zijn graf werd gebracht speelde een stoet collega-muzikanten *de Breughelmarsen*, uit zijn tijd bij de Party Company. Daarna hielden tientallen muzikanten een folksessie. Jos Koning: "Berts begrafenis was niet alleen een van de droevigste dagen die ik heb meegemaakt, maar ook een van de mooiste. Zó onomwonden eerlijk, direct, muzikaal, zo doorleefd dat het voor iedereen goed was."

Bert Aalbers bezat een zeldzame combinatie van bescheidenheid, eigenzinnigheid en gedrevenheid. "Geld interesseerde hem niet," vertelt Peer van der Burgh. "Het enige waaraan hij geld uitgaf was muziek: cd's, muziekinstrumenten en geluidsapparatuur. Of aan kleine genoegens, zoals Brandaris-shag, koffie, alcoholica, of een appelpunt met slagroom. Zijn kleding was tijdloos. Zijn geliefde sportprogramma's volgde hij opgevouwen voor een TV-tje in postzegelformaat." "Typerend voor Bert was dat hij alles volgde, veel dingen in gang zette, maar zelf nooit in de voorste linies stond," aldus Jos. "Hij heeft veel muzikanten aan een broodwinning geholpen, bands opgestart, maar hij hield zich altijd op de achtergrond." Er is een in meerdere opzichten groot artiest heengegaan.

Met dank aan Peter Koene, Anja Nieuwkoop, Peter van Rijsbergen, Paul Rullmann en Peer van der Burgh.

Bronnen:

Peter Brusse, *Mozart zingen en Dylan spelen*, De Volkskrant 17 maart 2007.
Peter Koene, *In Memoriam Bert Aalbers*, www.peterkoene.org.
Paul Rullmann, Peer van der Burgh, Jos Koning, Anja Nieuwkoop en Peter Koene, *Fare Thee Well*, www.newfolksounds.nl/diversen/NFSbertaalbers.pdf.

Discografie:

Deze opsomming is onvolledig, omdat alle titels waar Bert Aalbers als gastmuzikant in speelt of slechts op enkele tracks speelt zijn weggelaten

Crackerhash:
lp *The Elfin Knight*, Universe HOT1.041976
lp *Napoleon crossing the Rhine*, Universe LS3, 1978
lp *Don't forget your old ship mate*, Universe DLS60, 1982
lp *Louter Leed*, PAN 113, 1983
lp *Stukken en Brokken*, 1986
cd *Volmaakt*, PAN 3002, 1995

Samen met Dommelvolk:
lp *Dommelbeschuit*, Universe UP117, 1977

Samen met Astrid Nijgh:
lp *De Razende Bol*, WEAN 58035, 1979

Windkracht Acht:
cd *Op de Wilde Vaart*, PAN 148 , 1994

Foo Foo Band:
Foo Foo Band (1): cd PAN190
Foo Foo Band (2): *Heren van zes weken*, PAN204, 2003

Solo:
cd *Het Paard van Marken*, PAN210, 2005